

ПРОЕКТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: СУТНІСТЬ ПРОЕКТІВ, ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ, ЕТАПИ ВПРОВАДЖЕННЯ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто теоретичні та методичні засади проектного менеджменту, розкрито сутність проектів, їхнє значення, підходи до впровадження у контексті проектної тріади: час, бюджет і якість робіт.

Ключові слова: проект, впровадження проектів, етапи створення.

Abstract

The theoretical and methodological foundations of project management are considered, the essence of projects, their importance, approaches to implementation in the context of the project triad are revealed: time, budget and quality of works.

Key words: project, project implementation, stages of creation.

Вступ

Швидкість розвитку сучасного суспільства, масштабність соціально-економічних проблем вимагає від вітчизняних підприємств постійного моніторингу ринкових умов з метою відповідності певним наративам, підтримання конкурентоспроможності, отримання прибутків для подальшого функціонування та розвитку. Для цього підприємству в процесі функціонування потрібно створювати і впроваджувати певні проекти. Реалізація проектів сприяє покращенню економічного стану підприємств. Зазначене вище вказує на актуальність теми дослідження.

Метою даної роботи є висвітлення питань, пов'язаних із сутністю проектів та методикою їхнього впровадження.

Результати дослідження

Розглядом питань, пов'язаних із проектуванням, займалося багато науковців, зокрема С.Д. Бушуєв, Н.С. Бушуєва, І. Оберемок, Ю.С. Грисюк, Джеймс (Джим) В. Коллінз, Долорес Шервуд Стайгер, Паула Мартін, Карел Тейт, Деніз Колонна д'Істріа. Науковим доробком Бушуєва С.Д. і Бушуєвої Н.С. є історія розвитку теорії проектного менеджменту. На їхню думку, проекти мають такий ж самий вік, як і людство. Ще в ранньому середньовіччі Томас фон Альткельн (Thomas von Altkoeln) вказував на так звану Тахотехнію (technie – мистецтво і taxien – впорядкування), якою у формі проектів володіли вавилоняни та єгиптяни. Єгиптяни, ще в дохристиянський період для роботи в будівельних проектах складали план, який відповідає сучасній фазі «планування» в проектуванні. Як галузь знань управління проектами (проектний менеджмент) сформувалося тільки в середині 20 сторіччя. Зародження проектного менеджменту починалося з будівельної галузі. Після закінчення Другої світової війни, коли постала найгостріша потреба у реалізації та систематизації знань і технік, що дозволяють ефективно й в найкоротші терміни реалізовувати оборонні та наступальні програми в галузі озброєнь, проектний менеджмент отримав новий виток розвитку [1]. Слушним є твердженням цих авторів стосовно того, що теорія проектного менеджменту має давні витoki.

Розглянемо деякі основні трактування терміну «проект». Так, Товб А. і Цинес Г. цей термін формулювали як особливу форму здійснення цілеспрямованих змін, яка передбачає, що ці зміни повинні бути реалізовані в рамках певних обмежень за строками, вартістю та характеристиками очікуваних результатів [2]. Тобто, під проектом вони розуміли якусь чітко регламентовану дію на вже існуючу дію, котра виконувалась для того, щоб отримати очікуваний результат.

Своєю чергою Мартін П. і Тейт К. вважали проектом тимчасовий процес, що має початок та кінець і результат якого є унікальним [3]. Іншими словами, на відміну від Товба А. і Цинеса Г. під проектом вони розуміли дію, яка є чимось новим і в підсумку має принести певний новий результат, а не просто покращити вже щось існуюче для отримання цього результату.

Розглянемо головні ознаки проектів, які наводить автор Митяй О.В. За його класифікацією проекти мають такі ознаки:

1. Кількісну вимірюваність.

2. Часовий горизонт дії.
3. Цільову спрямованість.
4. Життєвий цикл.
5. Системне функціонування проекту, елементний склад [4].

На нашу думку, досить вдалою є класифікація проектів, яку наводить Ратушняк О.Г. [5]. На основі презентованої нею класифікації (яку нами доповнено ознакою «характер взаємодії») наведемо дещо іннововану класифікацію проектів (табл.1).

Таблиця 1 – Загальна класифікація проектів

Класифікаційна ознака	Види проектів
Якість	звичайної якості бездефектні
Характер та сфера діяльності	Промислові організаційні інноваційні інвестиційні економічні соціальні екологічні проекти дослідження і розвитку
Масштаб та розмір проекту	Надвеликі великі середні малі
Ступінь складності	Прості організаційно складні технічно складні ресурсно складні комплексно складні технорлогічно складні
Склад і структура проекту	Монопроекти мультипроекти мегапроекти
Форма	«нульові» реконструкція розширення
Тривалість проекту	короткострокові середньострокові довгострокові
Взаємовплив проектів	незалежні взаємовиключаючі умовні заміщуючі синергічні

Якою б чудовою не була ідея проекту, вона нічого не варта без реалізації. Задум і проект, що втілює його, цінні здійсненням. Потрібні реалізація, перебіг чітко визначених стадій розвитку проекту. Стадії проектного циклу різняться залежно від сфери діяльності та прийнятої системи організації робіт. Кожний проект, план та /або програма, незалежно від складності та обсягу необхідних для його виконання ресурсів, обов'язково передбачає дві стадії: коли проекту ще немає і коли його вже немає. Початком проекту вважають момент зародження ідеї. Для ділових людей початок проекту пов'язаний, скоріше, з початком його реалізації та вкладенням коштів. У загальному процес створення проектів передбачає чотири етапи: формулювання проекту; планування; виконання; завершення [6].

На першому етапі відбуваються вивчення прогнозів і напрямків розвитку фірми, регіону, країни; аналіз умов для втілення початкового задуму; розробка концепції проекту; розробка бізнес-плану та попереднє обґрунтування інвестицій – оцінка життєздатності проекту; вибір і обґрунтування місця розміщення проекту; екологічне обґрунтування; аналіз і експертиза; попереднє інвестиційне рішення; розробка попереднього плану реалізації проекту. Основну проблему на даному етапі становить фінансова (бюджетна складова) проекту. Якщо у підприємства не вистачить коштів, йому доведеться або переробляти проект під ті фінансові можливості, які має підприємство, при цьому значною мірою

ризикувати результативністю самого проекту та його якістю в цілому; або відмовитися від даного проекту взагалі; або залучити інвестиційні кошти для впровадження проекту в життя.

Другий етап – планування проекту – складається з таких частин:

- 1) визначення «як планувати?» (наприклад, за рівнем деталізації чи етапами впровадження);
- 2) розробка документу, що визначає зміст та межі проекту;
- 3) визначення групи відповідальних, що плануватимуть проект;
- 4) визначення результатів проекту та створення структури декомпозиції робіт;
- 5) визначення завдань, які необхідно виконати для досягнення цілей проекту, та логічне послідовне об'єднання таких завдань;
- 6) оцінка вимог до ресурсів для забезпечення виконання завдань;
- 7) оцінка часу та витрат на виконання завдань;
- 8) розробка календарного плану-графіку;
- 9) розробка бюджету;
- 10) планування ризиків;
- 11) отримання формального погодження початку роботи.

Етап виконання передбачає початок усіх запланованих за графіком робіт. Даний етап є самим важким, адже під час здійснення цього етапу вже унеможливується передбачення помилок, ризиків тощо, а будь-яка помилка при впровадженні проекту може призвести до його повного провалу.

На заключному етапі отримують готовий продукт проекту.

Кожний проект потребує відповідного менеджменту. У цьому контексті доцільно вказати на існування на проектній тріаді показників: час, бюджет і якість робіт, які є основними обмеження, що накладаються на проект. Ефективний менеджмент є запорукою результативної взаємодії усіх трьох показників.

Висновки

Проект – унікальна сукупність скоординованих дій (робіт) з певними початком та закінченням. Він здійснюється конкретною особою або організацією для досягнення відповідної мети у заздалегідь визначені терміни. Кожний проект має відповідні особливості та ознаки, які певним чином класифікують. Реалізація проектів є процесом з чітким алгоритмом, що передбачає чотири етапи, кожен з яких має свої особливості, котрі розглядатимуться нами в подальшому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- 1) Багашова Н.В. Міжнародні практики і методики управління проектами у вітчизняному менеджменті: стаття в електронному журналі «Ефективна економіка» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua>.
- 2) Товб А.С., Цинес Г.Л. Управление проектами: стандарты, методы, опыт. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2004. – 664 с.
- 3) Мартин П., Тейт К. Управление проектами / Пер. с англ. – С-Пб.: Питер, 2006. – 224 с.
- 4) Єсінова Н.І. Економіка праці та соціально-трудова відносини : навч.-метод. посібник / Н. І. Єсінова. – Х. : ХДУХТ, 2017. – 189 с.
- 5) Методичний інструментарій оцінки конкурентоспроможності підприємств агропромислового комплексу / О. В. Митяй // Інноваційна економіка. - 2015. - № 2. - С. 70-77. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2015_2_14.
- 6) Ратушняк О. Г. Операційний менеджмент: навчальний посібник. – Вінниця: ВНТУ, 2016. – 243 с.
- 7) Довгань Л.Є. Управління проектами: навчальний посібник до вивчення дисципліни «Управління та адміністрування» // Уклад.: Л.Є. Довгань, Г.А. Мохонько, І.П. Малик. – К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. – 420 с.

Буреннікова Наталія Вікторівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки підприємства та виробничого менеджменту Вінницький національний технічний університет, Вінниця, n.burennikova@ukr.net.

Лошак Михайло Володимирович – студент групи МПОУ-19м, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, fm.3mo15.loshak@gmail.com.

Natalia Burennikova - Doctor of Economics, Professor at the Department of Enterprise Economics and Industrial Management Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa, n.burennikova@ukr.net.

Loshak Mykhailo Volodymyrovych - student of the MPOU-19m group, Faculty of Management and Information Security, Vinnitsia National Technical University, Vinnitsia, fm.3mo15.loshak@gmail.com.